मिनः संयोगविभागधर्माणः इतरेतरोपाश्रयेणोर्ज्जित मूर्त्तयः परस्पराङ्गाङ्गित्वेऽप्यसम्भिन्नशक्तिप्रविभागास्तुल्य जातीयाऽतुल्यातीयशक्तिभेदानुपातिनः। प्रधानवेला-यामुपदर्शितसन्निधाना गुणत्वेऽपि च व्यापारमात्रेणा-प्रधानान्तर्भीतानुमितास्तिताः पुरुषार्थकर्त्तव्या अव-स्कान्तमणिकल्पाः प्रत्ययमन्तरेण एकतमस्य इत्तिमनु-वर्तमानाः प्रधानशब्दवाच्या भवन्ति। एतद्दृश्यमि-त्युच्यते। तदेतद्भूतेन्द्रियात्मकं भूतभावेन पृथिव्यादिना स्थूलस्वरूपेण परिणमते तथेन्द्रियभावेन श्रोत्रादिना सू-क्ष्मस्वरूपेण परिणमत इति। तत्तु नाप्रयोजनम् अपि तु प्रयोजनमुररीकृत्य प्रवर्तत इति भोगापवर्गार्थं हि तत् दृश्यं पुरुषस्येति तत्रेष्टानिष्टगुणरूपावधारणम् अविभा-गापन्नं भोगोभोक्तुः स्वरूपावधारणमपवर्ग इति द्वयो-रतिरिक्तमन्यद्दर्शनं नास्ति" भा० ग्रहाणां नक्षत्राणां च कालांशविशेषेण सूर्यसान्निध्ये अदृश्यत्वं सू० सि० उक्तम् अस्तशब्दे ५६२१पृ०दर्शितम् उदयशब्दे ११४४।४५ पृ० दृश्यत्वं च दर्शितं ततएवावगन्तव्यम्।

दृश्य(ष्ट) जाति न० लीला० उक्ते दृष्टकर्मरूपे गणित-भेदे दृष्टकर्मन् शब्दे ६६७ पृ० तत्प्रकारो दृश्यः।

दृश्यादृश्य त्रि० दृश्यश्च अदृश्यश्च द्वन्द्व०। १दृश्ये अदृश्ये च "अष्टादशशताभ्यस्तादृश्यांशाः स्वोदयासुभिः। विभज्य लब्धाः क्षेत्रांशैस्तैर्दृश्यादृश्यताथ वा" सू०सि०। "दृश्या चासौ अदृश्या च" कर्म०। "सा दृष्टेन्दुः सिनीवाली" अमरोक्तेः किञ्चिदंशेन दृश्यचन्द्रायाम् किञ्चिदंशेन अदृश्यचन्द्रायाञ्च २सिनीवाल्यां स्त्री तस्यां चन्द्रस्य दर्श-नादर्शनयोः सत्त्वात् तथात्वम्। ३तदभिमानिदेवतायाञ्च सा च अङ्गिरसस्तृतीयकन्या यथाह भा०व० २१७अ० "यां कपर्दिसुतामाहुर्दृश्यादृश्येति देहिनः। तनुत्वात् सा सिनीवाली तृतीयाऽङ्गिरसः सुता"

दृशन् त्रि० दृश-कनिप्। दर्शके "विवेकदृशत्वमगात् सुराणाम्" भट्टिः "अनाकृष्टस्य विषयैर्विद्यानां पार-दृश्वनः"। "गुर्वर्थमर्थी श्रुतपारदृश्वा" रघुः।

दृषत्सार न० दृषदः सारमिव। सुवर्णायसे राजनि०।

दृषद् स्त्री दृ-अदि षुक् ह्रस्वश्च। १शिलायां २पेषणशिला-याञ्च भेदि० तत्र शिलायां "गुर्वीरजस्रं दृषदः समन्तात्" माघः। "दृषदो वासितोत्सङ्गा निषण्णसृगनाभिभिः" कुमा० "तत्र व्यक्तं दृषदि चरणन्यासमर्द्धेन्दुमौलेः" मेघ० पेषणशिलायाम् "पश्चादग्नेर्दृषदमश्मानं प्रतिष्ठाप्य" आश्व० श्रौ० १।७।३ "अपामग्नेः सुरेशस्य दृषदोलूखल-स्य च। चतुर्दैवानि चत्वारि द्वाराणि विद्धुश्च ते" हरिवं०११६अ०। दृषदोलूखलमित्यत्र राजदला०पूर्वनि०। दृषदि पिष्टाः अण्। दार्षद, दृषदि पिष्टे त्रि०

दृषदिमाषक पु० माषः गुञ्जत्वेन दीयते कन् दृषदि पेषणव्यवहारे राज्ञे देयः माषकः "कारनाम्नि च प्राचां हलादौ" पा० ञ्लुक् समा०। पेषणव्यवहारे राजदेये माषरूपे करे।

दृषद्वत् त्रि० दृषदः सन्त्यस्मिन् भूम्ना मतुप् मस्य वः। १दृष-द्युक्ते स्त्रियां ङीप्। सा च २नदीभेदे "सरस्वतीदृष-द्वत्योर्देवनद्योर्यदन्तरम्। तं देवनिर्मितं देशं ब्रह्मावर्तं प्रचक्षते" मनुः "प्रययुर्ज्जाङ्गलीकूलात् कुरुक्षेत्रं सहा-नुगाः। सरस्वतीदृषद्वत्यौ यमुनाञ्च निषेव्य ते। ययु-र्वनेनैव वनं सततं पश्चिमां दिशम्" भा०व० ५अ०। "कौशिकी मन्दाकिनी यमुना सरस्वती दृषद्वती गो-मती" भाग० ५।१९।१८ भारतवर्षस्यमहानदीकथने। "दक्षिणेन सरस्वत्यादृषद्वत्युत्तरेण च। ये वसन्ति कुरु-क्षेत्रे ते वसन्ति त्रिविष्टपे" भा०व० ८२अ०। ३दृषद्भेदे पु० "संयातिः खलु दृषद्वतो दुहितरं वराङ्गीं नामोपयेमे तस्यामस्य जज्ञे सार्वभौमः" भा०आ० ९५अ०। विश्वामि-त्रस्य ४पत्नीभेदे स्त्री "दृषद्वतीसुतस्यापि विश्वामित्रात्तथा-ऽष्टकः। अष्टकस्य सुतो लौहिः प्रोक्तो जह्नुगणो मया" हरिवं०२७अ०

दृष्ट त्रि० दृश-कर्मणि क्त। १दर्शनकर्मणि विलोकिते "दृष्टदोषेऽपि विषये ममत्वाकृष्टचेतनः" देवीमा० "द्यूतमेतत् पुराकल्पे दृष्टं वैरकरं महत्" "तस्येह भागिनौ दृष्टौ वीजी क्षेत्रिकएव च" मनुः २ज्ञातमात्रे च "दृष्ट-वदानुश्रविकः स ह्यविशुद्धिक्षयातिशययुक्तः" सा० का० "दृष्टानुश्रविकविषयवितृष्णा वशीकारसंज्ञा वैराग्यम्" पात०सू०। "दृष्टं श्रुतञ्चेत्युपासीत" छा०उप०। भावे क्त। ३दर्शने ४राज्ञां स्वराष्ट्रस्यात् चौरादेर्भये ५परराष्ट्रात् दाहविलोपादेर्भये च न० अमरः। ६साक्षात्कारे न० "दृष्टमनुमानमाप्तवचनं च सर्वप्रमाणसिद्धत्वात्। त्रिविधं प्रमाणमिष्टम्" सा०का० उद्देशे तल्लक्षितं यथा

"प्रतिविषयाध्यवसायो दृष्टं, त्रिविधमनुमानमा-ख्यातम्" सा०का० "अत्र दृष्टमिति लक्ष्यनिर्देशः परिशिष्टन्तु लक्षणं समानासमानजातीयव्यवच्छेदो-लक्षणार्थः। अवयवार्थस्तु विषयन्ति विषयिणमनुवध्नन्ति